

Анархистичка библиотека

Постанархизмот објаснет на мојата баба

Гуливеров принцип

Мишел Онфре

Мишел Онфре
Постанархизмот објаснет на мојата баба
Гуливеров принцип
2012

Michel Onfray, *Le postanarchisme expliqué à ma grand-mère: Le principe de Gulliver*, Galilée 2012

Превод: Томе Липовски

www.anarhisticka-biblioteka.org

2012

модел. Иако е речиси невидлив, па дури и ја отфрла спектакуларизацијата на либертаријанските дејства и микроанархистичките практики, таа не е помалку ефикасна. Незабележливоста на микрولوجичкото дејствување не ја поткопува ефикасноста на микрولوجичкиот отпор.

Сите ја знаеме приказната на Џонатан Свифт за џинот Гуливер, и никој не го игнорира постоењето на Лилипутанците. Ако е можно да се совлада џинот, ако може да се врзе и имобилизира за земјата, тоа не е благодарение на *макролошката* моќ на една индивидуа, туку благодарение на *микролошкото* множење на многу мали врски. Збирот на овие мали сили на крајот се претвора во огромна моќ. Ако треба да има револуција, таа нема да дојде одозгора, со насилство, крвопролевање и терор; нема да биде наметната од вооруженото крило на авангардата „без вера или закон“ (прочитајте и препрочитајте го „Нивниот морал и нашиот“ од Троцки, бревијар на политички цинизам), туку одоздола, иманентно, договорно, капиларно, ризоматски, примерно. Има доволно работа за сите.

ја наоѓаат во своја корист, сместувајќи се на добри позиции и примајќи парична или симболична компензација; и токму овие луѓе дејствуваат како преносен ремен на ропството.

Конкретна утопија

На поканата повеќе да не се слугува за да се биде слободен, Ла Боеи го додава и следново: „На добрата волја никогаш не ѝ недостасува среќа“. Со други зборови, ако отпорот е навистина одлучен, ако одбивањето да се служи е поткрепено со автентична волја, тој ќе успее. Оваа покана обликува утопија, но не во фантазмагоричниот регистар на Фурие (со планети што копулираат, океан претворен во лимонада и доаѓање на антижирафите), туку во регистарот на еден дејствувачки принцип: оваа утопија работи како компас, индикатор за насока, светилник.

Оваа логика го наметнува крајот на макрополитиката и на револуцијата според старите модалитети, односно револуцијата што се стремеше кон што е можно поширок простор: космосот кај Фурие, но уште поопшто, и со исто толкава нескромност, планетата, целиот свет, кај марксистите.

Макрополитиката доживеа очаен неуспех. Што би можело да се спаси од еден век марксизам, од Москва до Хавана, преку Пекинг? Ништо. Логори, полиција, војска, стражарски кули, затвори, бодликава жица, егзекуции, прогони, понижувања, терор, широко распространето сомневање, возвишување на најниските страсти: страв, љубомора, алчност, гнев, злоба, војна на сите против сите. Дали ова беше намерата на нејзините промотори? Во име на најголемата среќа за најголемиот број луѓе?

Крајот на макрополитиката води до појава на микрополитиката, вистината на постанархизмот. Јас ја нарекувам оваа нова логика *Гуливеров принцип*, поскромна, не толку очигледна, но таква што става крај на месијанскиот и религиозниот

Содржина

1. Ситуации	5
2. Конзервации	8
3. Надминувања	14
4. Предлози	18
Конкретна утопија	26

Ослободувањето доаѓа кога одбиваме на моќта да ѝ го дадеме она што вообичаено ѝ го даваме за да постои.

Политичкиот гениј на пријателот на Монтењ (кој го напишал овој голем текст на либертаријанската политичка филозофија на седумнаесетгодишна возраст) е едноставен: живееме во состојба на постојан страв затоа што никогаш не сме сигурни дека господарот ќе биде добар кон нас, бидејќи тој има моќ да биде злобен ако така одлучи; се плашине од власта иако нејзиното постоење зависи од довербата што самите ние ѝ ја даваме. Сепак, ако престанеме да ја поддржуваме, таа ќе се сруши сама по себе, како колос со глинене нозе. Ние сме мноштво, а власта е една; агресијата, војната, насилството или бруталноста стануваат неефикасни ако одлучиме повеќе да не го поддржуваме она што нè угнетува и што самите ние сме го создале; си наштетуваме себеси и од нас зависи да го спречиме ова самоосакатување; ние сме оние кои не сакаат слобода, затоа што ако ја сакавме, би ја добиле многу лесно; нашиот молк и нашата пасивност нè прават соучесници во моќта; Ние сме родени слободни, а слободата е нашето најприродно богатство (само погледнете како се бори едно заробено животно), но прво силата, потоа измамата и конечно навиката ја создаваат состојбата на нештата против која повеќе не реагираме; покорноста раѓа апатија, предавање и ја попречува храброста и способноста за големо размислување, што доведува до интерес кај владетелите да ги заглушат своите поданици; ропството се одржува преку ширењето на забавата организирана од моќта: игри, претстави, забави и прослави во времето на Ла Боези, денес современи верзии на овие антисубверзивни активности: спорт, видео игри, компјутерска тиранија, конзумеризам. Ропството се одржува и и благодарение на сојузништвото меѓу моќта и светото, и во оваа смисла медиумскиот систем додава современа струна на овој лак, создавајќи магична аура преку виртуелизацијата на телото на кралот. Така, доминацијата се овековечува преку оние кои

клорни гестови. Јас го применувам она што либертаријанецот Диоген го вели за доктринарот Платон: „Каква е користа од филозоф кој во текот на сиот свој живот никогаш никого не вознемирил?“

Постанархизмот, според тоа, предлага една сложена концептуална рамка: либертаријански социјализам, кој го отфрла не само десничарскиот и левичарскиот либерализам, туку и комунизмот, и тоа во име на практиката на солидарност и братство; номинализам, замислен како борбена машина против идеализмот; консеквенцијализам, односно постхристијанска и оттаму посткантова утилитарна етика; прагматизам, кој им го врти грбот на соништата неспособни да го сфатат отпорот што го нуди материјата на светот; реализмот на постојаната интеракција; дијалектиката меѓу мислата и акцијата, меѓу теоријата и практиката, меѓу зборот и гестот, без никогаш да се жртвува едното на сметка на другото.

██. Кој е принципот што го води постанархизмот? Неговиот категоричен императив? Неговата утопија, или со други зборови, неговиот идеал на разумот? Која е точката кон која сè мора да се стреми? Неговата главна насока? Неговата формула? Одговорот лежи во оваа возвишена фраза од Ла Боеси, која го сочинува срцето на политичката мисла содржана во *Расправа за доброволното rop-ство*: „Одлучете никогаш повеќе да не служите и ќе бидете слободни“. Ослободувањето, всушност, доаѓа само од волјата на оние кои го посакуваат. Тоа не е прашање што претпоставува утре, митски Голем ден, ниту пак паѓа од небото како подарок што го нудат експлоататорите. Тоа не подразбира милосрдие на капитализмот или добронамерност на господарите. Не се појавува кога ќе се совпаднаат хипотетичките историски услови. Не зависи од дејствувањето на свесна авангарда на пролетаријатот. Не доаѓа благодарение на востанието на распарталениот лумпенпролетаријат кој конечно се побунил.

Да се стекне правото да се создаваат нови вредности - тоа е најстрашното освојување за еден трпелив и почитувачки дух.

Фридрих Ниче, *Така зборуваше Заратустра*: „За трите метаморфози на духот“

Иако терминот постанархизам овде малку значи, во Соединетите Американски Држави тој карактеризира мисла, дијалектички врежана во историјата, која задржува одреден број класични анархистички идеали, но ги надминува во корист на мисла во изградба, исклучително богата со современ либертаријански потенцијал. Она што следува е првиот нацрт на еден постлибертаријански предлог.

1. Ситуации

██. Историјата на анархизмот сè уште не е напишана. Премногу често, контрадикторните погледи на светот се лекомислено измешани, без да се обрне внимание на основната мисла: така, радикалниот индивидуализам на Макс Штирнер стои рамо до рамо со колективизмот на Петар Кропоткин; величањето на револуционерното насилство на Михаил Бакунин ја дели истата страница со ненасилниот пацифизам на Себастијен Фор; христијанскиот анархизам на Лав Толстој стои рамо до рамо со антиклерикализмот на Жан Грав; апокалиптичниот миленаризам на Вилијам Годвин коегзистира со прагматизмот на Пјер-Жозеф Прудон, чијашто срамежливост коегзистира со ултрахедонистичкиот проект на Шарл Фурие или со величењето на љубовното пријателство кај Емил Арман... Некои го фалат Равашол како херој и ги оправдуваат бомбашите, учесниците во вооружени акции кои убиваат (и невини исто така...), додека Александар Жакоб, господин бандит како Арсен Лупен, извршува „индивидуални напади“ без никогаш да пролее

крв (дури и крвта на наводните сторители, како нотари, агенти за недвижности, извршители...).

Да се вратиме на Прудон, кого без двоумење би го нарекле анархист (а и самиот со задоволство се нарекува така), неговите хомофобични, мизогинистички, антисемитски и воено-подбучнувачки позиции се добро познати. Сепак, анархизмот се рефлектира и кај Даниел Герен, кој отворено зборува за својата хомосексуалност, или кај Луиз Мишел, која енергично се залага за каузата на жените, исто како што Бернар Лазар се залага за онаа на Евреите воопшто и за Драјфус особено; а Луј Лекоан се бори за мир, до тој степен што минува неколку години во затвор поради тоа. Во овој конкретен контекст, тешко е недвосмислено да се прогласиш себеси за анархист.

Оттука, постанархизмот ги црпи од овој, така да се каже, анархистички *корпус* елементите со кои ќе изгради политичка теорија способна да се одржи и конкретно да функционира на почетокот на овој милениум. Дали наместо тоа треба да се откажеме и религиозно да се потчиниме на *корпусот* воспоставен од анархистичките совети од минатото? Дали треба да се покоруваме, како што се случува во секоја Црква, на декретите издадени од анархистичките синоди? Дали е навистина задолжително да се прифати она што анархистичкиот катехизам го подучува своето стадо? Или е можно, тука како и на друго место, всушност тука повеќе од било каде на друго место, да се повикаме на спасоносниот слоган „ниту Бог ниту господар“?

XXXXX XX XXXXXXXX. Да се потсетиме на неколку догми. „Државата е олицетворение на апсолутното зло“ – дури и кога е механизам што ги распределува резултатите од даноците подеднакво и слободно, праведно и непристрасно? „Изборите секогаш се стапица за будалите“ – дури и кога Прудон учествува во нив, или, како што веруваше Мареј Букчин, кога е можно да се развијат либертаријански заедници или да се воспостават политички односи на моќ преку

но не сака да го допре својот идеал. Постанархизмот ја разгледува својата теорија во светлината на својата пракса.

Колку старомодни анархисти се задоволуваат со милитантна практика која останува чисто на зборови? Дејства ограничени на делење летоци, уредување весник за тесен круг луѓе (или веб-страница, во денешно време), пишување графити на сидови, подготовка на транспаренти, смислување слогани, учество во протестни поворки во кои, секако, се „урива светот“, но само на збор и со негативност во која преовладуваат – водејќи го либертаријанскиот танц – огорченост и тажни страсти?

Овие акции, всушност – освен што предизвикуваат насмевка кај десницата, газдите, либералниот капитализам, моќниците кои владеат со светот и ја ограбуваат планетата – се израз на еден политички фолклор, во кој не се забележува никакв опиплив напредок.

XXXXX XXXXXXXX XX XXXXXXXX. Нека овие активисти го спуштат мегафонот и преземат *акција*, дури и скромно, нека *градат*, дури и во мал обем, нека *се вклучат* во правење позитивни нешта, макар и на неколку месеци, нека ги спуштат своите знамиња за да работат во некое здружение каде што можат да го *отелотворат* својот либертаријански идеал, па макар и понизно, каде што можат да го исполираат својот анархистички идеал со цврстата крпа на реалноста и светот, макар и на само неколку часа: тогаш ќе сфатат дека идеализмот на побожниот верник е многу сличен на нивниот. Бидејќи светот не е направен од концепти, туку од сили на отпор, од текови на неразумно насилство, од ирационални страсти, од поединци водени од сопствените нагони и сопствените побуди. Бидејќи светот не се покорува на расудувањата и на дијалектиката, на реториките и демонстрациите, па дури ни на анархистичките.

Подобро мал анархистички напредок на терен отколку голема либертаријанска беседа заснована на зборови или фол-

Марксистичкиот револуционер тврди дека колективното присвојување на производствените добра, заедно со колективизацијата на економската инфраструктура, ефикасно предизвикува модификација на идеолошката надградба, бидејќи едното го условува другото според наводна научна вистина. Но, што ако реалноста ја побива оваа каузалност и ја доведува во прашање марксистичката доктрина? Тогаш се отфрла реалноста, која е погрешна и тврдоглаво опстојува во својата теоретска грешка.

Да ставиме крај на ова ѓубре од религиозна мисла и фидеистичка логика, од која произлегуваат патологиите кои водат кон негирање на реалноста.

ДОТУКА

XXXXXXXXXX XXXXX. Постанархизмот размислува за теоријата во корелација со практиката и обратно. Тој не ја потчинува реалноста на доктрината, туку дејствува, отелотворува, работи на терен, има за цел да го оствари својот анархистички идеал, а потоа ја прилагодува, модифицира и рафинира содржината на доктрината врз основа на отпорот на светот кон примената на неговите мисли. Затоа, тој претпоставува консеквенцијализам: мислата и дејствувањето не претставуваат два одделни, непропустливи, хетерогени света, туку два универзumi кои се хранат еден од друг.

Поради оваа причина, потребно е да се осврнеме на практичниот фуриеизам за одново да го обмислиме Фурие, за дenes да се повикаме на неговата мисла. Истото важи и за политичката филозофија на Роберт Овен и неговите следбеници во Њу Ланарк или во Соединетите Американски Држави. Исто така е потребно внимателно да се проучат причините за успехот на за другите на Годвин. Всушност, кога се повикуваме на анархијата, како да ги оцениме неуспесите на утопските заедници од деветнаесеттиот век? Доктринарот не сака да знае ништо за проблемите на практичната примена, идеологијата му доаѓа на помош, најчесто го заменува реалното,

гласање, кои, се разбира, не се идеални, но се поповолни за либертаријанскиот идеал? (На пример, во специфичните случаи на забрана на детски труд, укинување на смртната казна, легализација на абортусот, надомест за доброволно прекинување на бременоста, намалување на работното време, проширување на овластувањата на синдикатите, минимален приход за рехабилитација, граѓански бракови, дозвола за хомосексуални бракови, признавање на правата на татковство за хомосексуални парови и така натаму).

Друга догма: „Капитализмот е момент во светската историја и мора да биде укинат“. Обратно, уште од почетокот на времето, тој се однесува на неутуѓивата вистина на размената. И всушност, капитализмот, начин на производство на богатство што претпоставува приватна сопственост, често се меша со либерализмот, начин на распределба на богатството добиено на тој начин. Поради оваа причина, може да постои *либертаријански капитализам*, исто како што постоел *советски капитализам* или како што постои *еколошки капитализам*, кон кој се чини дека се движиме.

Дали е можно да се прифати која било догма, а истовремено да се прогласиме себеси за непријател на сите догми? Дали е можно да се оспори кој било авторитет освен оној на сопствената Црква? Зарем анархијата не е, во својата суштина, токму отфрлање на сите догми, вклучително и анархистичките, што се врши во име на слободата на мислата, слободната и критичка употреба на сопствениот разум, развојот на рационалност ослободена од епистемолошки, доктринарни и идеолошки пречки?

Анархистичкиот разум премногу често се подложува на епистемолошки пречки, особено од фидеистичка природа, кои прво го парализираат, а потоа го скаменуваат во катастрофална неактивност.

2. Конзервации

Историјата на анархизмот е огромно градилиште каде што владее најголем неред. Во овој поглед, историографијата нема што да ѝ завидува на филозофијата, истата филозофија што ја деконструирам повеќе од седум години на Народниот универзитет. Анархистичката историографија ги репродуцира истите клишеа, истите претпоставки, истите неvistини како и сите други, а тоа е затоа што нејзините (инаку ретки) автори се задоволуваат со пишување на денешните истории со плагијат на вчерашните, без да се повикуваат на текстовите, без да ги читаат, без директно да проверуваат кој што рекол, кога, како и во кој контекст. Така, често повторуваната грешка станува – тука како и на други места – откровена вистина, евангелски збор.

Да дадеме неколку примери. Вилијам Годвин? „Претходник на анархизмот“. Сепак, неговото дело е дело на миленаристички протестант кој го опишува доаѓањето на рајот на земјата, во многу далечна иднина, преку убедување и реторика. Макс Штирнер? „Индивидуалистички анархист“. Напротив, тој отелотворува бескомпромисен и неморален солипсизам, во кој бедата на светот воопшто, и на пролетаријатот особено, не вреди ништо. Пјер-Жозеф Прудон? „Татко на анархизмот“. И ова, како што веќе нагласив, и покрај неговиот презир кон жените, омразата кон хомосексуалците, повикот за уништување на Евреите, осудата на современата уметност и пофалбата за големото чистење што секоја војна го подразбира. Лав Толстој? „Христијански анархист“. Но, како може некој да се стреми кон среќа на земјата додека ја проповеда илузијата на овој свет, супериорната вистина на следниот и приказните за првородниот грев или провидението? За да ја избегнеме оваа теоретска збрка, треба да продолжиме со автентично критичко дело кое избегнува репродукција на клишеата што ги пренесува анархистичката црква.

соките височини на небото во кои лебдат концептуални ектоплазми како што се Закон, Право, Револуција, Анархија, Човекови права.

Постанархизмот го укинува владеењето на Концептот и го прогласува времето на номинализмот во политиката.

Што е номинализам во политиката? Одбивањето да се даде примат на идејата, на Концептот, над реалното: негирањето на кантијанизмот, кој е доктринарен и идеолошки, несвесен за пластичната природа на реалноста; надминувањето на стариот милитантен стил убеден дека доктрината е повистинита од вистината. Сите сме запознаени со познатите стихови на Бертолт Брехт во песната „Решението“, со кои тој коментира за востанието од 17 јуни 1953 година (за време на кое работниците се кренаа против антиработничките мерки на комунистичкиот режим во ГДР, а марксистичката власт одговори со убивање околу стотина демонстранти). Брехт го истакнува своето познато „решение“ овде: распуштете го народот и изберете друг. Доктринарите имаат тенденција да размислуваат според овој принцип: распуштете го народот. Номиналистот, од друга страна, комуницира со ситуацијата и ја привилегира реалноста пред догмата.

Затоа, постанархизмот предлага да се укине владеењето на моралот на принципите, кој, од Платон до Кант, преку христијанството, издава морални закони без грижа за нивната суштинска праведност, без грижа за нивната вистинска применливост. Покрај тоа, ако принципот не функционира, тогаш наводно реалноста е таа што греша, а никогаш принципот. Кант не поттикнува да не лажеме за да не го дискредитираме изворот на правото. Но што ако постои лага што ни овозможува да постапиме морално во една ситуација, а истовремено ја турка некоја личност во смрт и станува неморална во друга? Што треба да направиме тогаш? Да му се покориме на принципот, без оглед на последиците — токму тоа го тврди Кант.

врден со вистинитоста на фактите (!); а од друга страна, на утопискиот социјализам, односно социјализмот на сите други, кој ги опфаќа во една целина прагматичната мисла на Прудон и лирските формулации на Фурие, и сите други предлози кои тежнеат кон едната или другата од овие две крајности.

Меѓутоа, постои и либертаријански социјализам. Спротивставувајќи се на догмата дека невидливата рака на пазарот го создава законот и секогаш завршува со доведување на нештата во ред, тој предлага да не се верува во овој деистички епифеномен на невидлива, но промислена регулаторна сила. Либертаријанскиот социјализам ја става економијата во служба на човештвото, реорганизирајќи го производството кон порамноправна, поправедна распределба, во која целосно би исчезнало она што Прудон во „Што е сопственоста?“ го нарече „албинизам“ или одземање на работната сила од страна на сопственикот. Постанархизмот е антилиберален, антикомунистички и либертаријански социјалистички.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX. Републиката за која станува збор има малку врска со доминантниот, трансцендентален модел што вообичаено се разбира под овој термин. Таа не паѓа од небото на политичката филозофија, како божество што ја зрачи својата светлина врз земјата, туку се издига од земјата и доаѓа од народот. Така, таа го враќа своето етимолошко значење: *res publica*, јавното нешто. Потребно е да се десакрализира републиката, која беше претворена во предмет на обожување во 1789 година, и да ѝ се даде нејзината иманентна и хоризонтална димензија.

Постанархизмот ги уништува фетишите паднати од небото, каде и да се манифестираат, и предлага радикално иманентно толкување на реалноста, светот, нештата и политиката. Со отфрлањето на либерализмот и комунизмот, ние исто така ја отфрламе секоја секуларна теократија.

Анархизмот е прашање на постојано обновувани билатерални договори, а не на суверени едикти издадени од најви-

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX. Анархистичкиот корпус е огромен рудник со отворен коп каде што се наоѓаат златни грутки, но овој величествен свет може да се прифати само со доза на резерва.

Елементарна етичка чувствителност очигледно ќе не доведе до отфрлање на фалократијата, мизогинијата, хомофобијата, антисемитизмот, военото поттикнување и колонијализмот. Освен тоа, ќе биде потребно да се утврди што во тој корпус претставува застарен одговор на застарено прашање: на пример, да не ги прифаќаме денес здраво за готово заклучоците кои Бакунин или Кропоткин ги извлекуваат за Русија од своето време, репродуцирајќи ги во нашите сегашни услови. Слично на тоа, треба да се размисли за фактот дека државата омразена од анархистите од деветнаесеттиот век, кои всушност живееле во општествена конфигурација во која таа машина служела само за зачувување и репродукција на сиромаштијата, спречувајќи го доаѓањето на либертаријанско општество со полиција, војска и затвор, е истата држава која денес ги овозможи политичките напредоци споменати погоре: забраната на детскиот труд, укинувањето на смртната казна, легализацијата на абортусот и така натаму.

Понатаму, потребно е конечно да се стави крај на влијанието на христијанскиот модел во конструирањето на анархистичката митологија: објавата на Парузијата, апокалиптично-то верување, миленаристичката вера, самоувереното очекување на крајот на времето (односно, крајот на историјата кој се исполнува со остварувањето на рајот на земјата), шемата на првородниот грев исчистен со искупување (односно, вината на капиталистичката приватна сопственост искупена со спасоносна пролетерска револуција).

Подеднакво корисно би било да се престане со поддржувањето на тезите на Русо за добрината на човечката природа и злобата на општеството, антиномија која анархистите заробени во буколичката филозофија хипотетички ја решаваат преку радикална промена во општеството: поинаквата

распределба на богатството овозможена од новиот начин на производство, кој пак самиот е плод на револуција што резултирала со колективна реапропријација на средствата за производство, би родила нов човек, оној човек кој, под општествените ограничувања, би ја криел својата првобитна чистота – односно би бил добар по природа. Детски глупости!

Накратко, револуција која би требало дефинитивно да ги реши сите проблеми и да го обезбеди исчезнувањето на злото во сите негови форми: крај на злосторствата, крај на убиствата, крај на експлоатацијата, крај на насилството, крај на злобата, крај на бедата, крај на злоделата, крај на омразата, крај на огорченоста... Конечно општество без полиција, без затвор, без војска, без војна, без доминација, без негативност... Еве една неверојатна фикција, достојна за најимагинативните, најинфантилните, најрелигиозните сценарија.

Кога ќе ги оставиме настрана застарените анархистички одговори како производи на времето на оние кои ги развиле (дури и ако тие биле основачите на анархистичката црква); кога ќе раскинеме со христијанскиот модел на револуција и неговото прогласување на претстојниот рај; кога ќе престанеме да веруваме во миленаристичките фантазии и ветувања за светли општества; кога ќе престанеме да ги поддржуваме наивните Русоови тези, дури тогаш ќе дојде времето за позитивна анархија. Токму ова е задачата што си ја поставува постанархизмот.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX. Што е позитивна анархија? Тоа е она што, во рамките на анархистичкиот *корпус*, не се занимава со критика, негативност, деконструкција, огорченост, желба за одмазда, жед за омраза или злоба. (Ниче одлично анализира како овој механизам функционира во милитантната посветеност, без разлика дали некој е социјалист, комунист или анархист...). Неговиот предлог отвора перспективи, создава можности, укажува на излези и води надвор од корсокаци. Тој дозволува, како што вели Ниче, да се „измислат нови егзис-

национализам, елиминирање на Токвиловиот вредносен модел, ширење на апстиненцијата, фетишизирање на либерална Европа како решение за сите проблеми и славење на пазарот како регулаторен принцип на сите нешта.

Левичарските либерали се соучесници на десничарските либерали, со кои се менуваат на власт според логиката на споделување територија. За да ја обезбедат својата доминација, тие создаваат левичарски непријател по мерка, нагласувајќи стари идеи обоени со нови бои, кои наводно ги враќаат Ленин, Маркс, Мао, па дури и Сталин на власт. Оттука и успехот на старите алтусеријанци, стратешкото враќање на некои структуралистички лакановци и себичната рехабилитација на старите левичари со нивната носталгија за старите денови и нивните застарени рецепти. Јасен симптом на оваа патологија е „Комунистичката хипотеза“ од Ален Бадју; за либералите, изборот на таков противник значи зголемување на нивните шанси за победа без да ризикуваат. Или поточно, за триумф без слава!

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX. Ако сакаме да го избегнеме и десничарскиот либерализам и неговиот левичарски близак, комунизмот од дваесеттиот век, мора да го зајакнеме концептот на постанархизмот преку потврдување на една една суштинска содржина која со еднаква решителност ги отфрла и либерализмот и комунизмот, или со други зборови и либералниот капитализам и советскиот капитализам. Либертаријанскиот социјализам, како и проектот за либертаријанска република, го наоѓа своето значење во ова радикално отфрлање на криминалната теза според која пазарот го создава законот.

Социјализам, затоа што е време да се стави крај на „грабни и бегај“ марксизмот, кој доведе до тоа социјализмот да биде заклучен во манихејство од кое сè уште не сме успеале да се ослободиме. Маркс ги утврди темелите на две спротивставени струења: од една страна, на научниот социјализам, неговиот единствен вистински дијалектички материјализам, пот-

на овој однос. И тој ја обезбедува недостасувачката врска помеѓу анархијата на *Belle Époque* и современата анархија, без притоа да ги меша едната со другата.

Неколку примери. Луиз Мишел наведува: „Се стремиме да обезбедиме леб, засолниште и облека за сите. Тогаш ќе се оствари величествениот сон на Ниче, кој го претскажува доаѓањето на надчовекот.“ Во „Живеејќи го својот живот“, Ема Голдман пишува дека Ниче, како бунтовник, иноватор и аристократ по дух, „во пракса бил анархист, а всушност сите вистински анархисти се аристократи.“ Емил Арман, отворено прогласувајќи се за ученик на Дионис, го става своето дело „Сексуалната револуција и љубовното другарство“ под покровителство на цитат од Ниче, што служи како епиграф на едно поглавје: „Откако постојат луѓето, човекот уживал премалку; ова, брате мој, е нашиот единствен првороден грев.“ И повторно, Алберт Либертад црпи инспирација од Ниче за да го поттикне сопствениот анархистички индивидуализам. Историјата на овие влијанија допрва треба да биде напишана...

4.Предлози

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX. Постанархизмот претпоставува реактивирање на критичката мисла произлезена од мај 1968 година и Универзитетот во Венсен. Неговата цел е исто така повторно да влијае на интелектуалното поле кое во 1980-те години ја увиде доминацијата на *Новите философи*, заменети во следната деценија со *демократскиот индивидуализам*. Овие конзервативни, ако не и реакционерни сили, многу придонесоа за ширењето на либерализмот во политиката и на неговите придружни ефекти: дискредитација на радикалната левица, инструментализација на крајната десница, уништување на републиканските вредности на солидарност и братство, поистоветување на идејата за нацијата произлезена од 1792 година со военоподбунувачки

тенцијални можности“. Наспроти нагонот за смрт и законот на одмаздата, страст потажна од која било друга, постанархизмот го воспоставува владеењето на животниот нагон, следејќи го законот за максимална среќа за најголем број луѓе.

Но, накратко, што вреди да се зачува откако ќе се искористи ова право за правење прелиминарен попис?

Лекцијата на Вилијам Годвин: стремете се кон идеална заедница која ќе служи како основа за секој анархистички предлог, во која секој авторитет што потекнува од небото на идеите исчезнува во корист на иманентен, избран, договорен и слободно прифатен авторитет.

Лекцијата на Пјер-Жозеф Прудон: придржувајте се кон либертаријански прагматизам кој не се детерминира в однос на платонски или хегеловски идеал, туку кој ја зема предвид чистата и едноставна земска реалност.

Лекцијата на Макс Штирнер: поаѓајќи од „здружение на егоисти“, изградете сила која ја урива моќта на Единствениот и делува како тројански коњ за да може да дејствува во реалноста на моментот.

Лекцијата на Луиз Мишел: доживување на правдата како внатрешна движечка сила способна да ги покрене мислите и дејствувањето.

Лекцијата на Шарл Фурие: да се создадат либертаријански микрозаедници, да се изградат постмодерни фаланстери за-мислени како лаборатории кои им овозможуваат на анархистите (според извонредната формулација на Анри Бергсон) „да размислуваат како луѓе од акција и да дејствуваат како луѓе од мисла“, за да не се задоволат со Кантовата чистота на идеалите кои никогаш не се плод на конкретното дејствување.

Лекцијата на Михаил Бакунин: чување како од чума не само од власта и моќта, туку и од оној кој ја практикува, вклучително и оние кои се изјаснуваат како анархисти, бидејќи моќта го корумпира секој што располага со неа – без исклучок.

Лекцијата на Петар Кропоткин: развивање на возвишената тенденција кон заемна помош, кон солидарност што постои меѓу животните, а со тоа и меѓу луѓето.

Лекцијата на Хенри Дејвид Торо: преземање на либертаријанскиот категоричен императив на Етјен де ла Боези како доказ за огромната ефикасност на граѓанската непослушност.

Лекцијата на Елизе Рекли: не ја мешајте политичката употреба на научното откритие со суштинската вистина на тоа откритие, бидејќи науката сама по себе не е ниту добра ниту лоша.

Лекцијата на Себастијен Фор: инвестирајте во либертаријанска педагогија, во популарно образование, во потфатот за формирање анархистичка свест и интелигенција.

Лекцијата на Александар Мариус Жакоб: прославете ја не-легалноста на индивидуалното повторно присвојување кога има за цел да го прераспредели богатството на сиромашните.

Лекцијата на Зо д'Акса: да се биде анархист *надвор* од анархијата.

Лекција на Емил Пиже: легитимирајте ја саботажата кога се користи како алатка за подобрување на условите на работниците.

Лекцијата на Емил Арман: барање право на задоволство за телото, бидејќи револуцијата се однесува и на сексуалните односи.

Лекција на анархосиндикалистите: промислување на доктрината како производ на акцијата.

Лекцијата на Нестор Махно: градење на неопходната дисциплина преку премолчен договор и слободна согласност.

Лекцијата на Фернан Пелутије: достигнување „култура на сопственото Јас“.

Лекцијата на Волин: следете ја синтезата на либертаријанската разновидност, поточно анархосиндикалистичките, либертаријанско-комунистичките и индивидуалистичките струи.

одржан во Серизи во јули 1972 година (подоцна објавен во два тома од 10/18, во 1973 година). Значи, пред 1968 година го имаме Ројамон, а по 1968 Серизи...

XXXXXXXXXXXX XXXXXXXX. Во Ројамон, Фуко зборува за тријадата предодредена да остави свој белег: *Ниче, Фројд, Маркс*. Ова е насловот на неговиот говор, во кој тој предлага херменевтички и перспективистички Ниче, кој секогаш е наш. Од своја страна, Делез се осврнува на волјата за моќ и вечното враќање, тема што му нуди можност да чекори во друштво на лудиот филозоф, да напредува рака под рака со маскираниот мислител, а потоа да го наметне текстот отфрлајќи го детерминизмот (очигледен на страниците на филозофот) во корист на селективен волунтаризам (непостојечки во оригиналното дело), на тој начин отворајќи го патот за левичарски ничеанизам. Всушност, тоа е волја постојано да се повторуваат задоволствата што некој ги посакува, нешто што би го оставило Ниче без зборови.

Потоа доаѓа мај 1968 година. И го оправдува ничеанизмот: укинување на единствената и трансцендентна вистина, осветување на перспективизмот, соборување на Единственото, раѓање на Различното, крај на другите светови кои го оправдуваат светскиот поредок, доаѓање на владеењето на чистата иманентност, исчезнувањето на христијанската теологија, појавата на радосното прифаќање на волјата за моќ – која е волја за живот – отфрлањето на јудео-христијанскиот аскетски идеал, епифанијата на животниот нагон прославен според паганските модуси, колапсот на стариот свет и раѓањето на „нови егзистенцијални можности“.

Во светот на филозофијата, но исто така и во светот на анархизмот, мејнстрим историографијата честопати заборава дека ничеанизмот ја проткајува анархистичката мисла. Но, ако ортодоксната историографија на анархијата обрнува малку внимание на поврзаноста на либертаријанците со таткото на Заратустра, постанархизмот конечно ја зема *предвид плодноста*

ството; за еден поинаков универзитет; за критичкото партнерство со психоанализата; за политиката на гостопримството; за новата дефиниција на тероризмот; за дефиницијата на непријателските држави; и конечно, за етиката во односот кон животните и така натаму.

XXXXXXXXXX XX XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX. Оваа филозофија, наречена „Мисла 68“ од оние кои имаа намера да отелотворат политичка одмазда против 1968 година, произведе двоен ефект: *циничната верзија*, односно либералното контаминирање на Француската социјалистичка партија на власт - преку Митеран, облечен во мантијата на Макијавели - која наметна либерално управување со земјата од 1983 година, продолжувајќи да се декларира како социјалистичко; *отворената верзија*, односно доаѓањето на власт на Никола Саркози во 2007 година, придружено со преминувањето на поголемиот дел од интелегенцијата кон антифилозофски (израз од осумнаесеттиот век, употребуван за означување на противниците на Просветителството) и контрареволюционерни ставови (ако се има предвид отвореното противење кон 1968 година, која, дури и без политички пресврт, несомнено беше идеолошка револуција). Тоа е контрареволюционерна антифилозофија на која *новите филозофи*, впрочем, ѝ станаа слепи претходници.

Антиничеанизмот е камен-темелник на оваа „анти-1968“ мисла. Сепак, не е изненадувачки што авторите на „Pensière 68“ (Лик Фери, Ален Рено, *La Pensée 68. Essai sur l'anti-humanisme contemporain*, Gallimard, Paris 1985, 295 стр.) потоа ја презедоа иницијативата да напишат колективен есеј, *Pourquoi nous ne sommes pas nietzscheens* (Grasset & Fasquelle, Paris 1991), во кој суптилно ја манифестираа желбата да се убие Таткото, а тој Татко беше токму *францускиот ниচেанизам* и некои од неговите основачки акти. Мислам на две важни филозофски конференции: Седмиот симпозиум во Ројамон, одржан помеѓу 4 и 8 јули 1964 година (подоцна објавен од *Minuit* во 1967 година) и симпозиумот „Ниче денес“,

Лекцијата на Ерико Малатеста: јасно и одлучно наведете дека постигнувањето на либертаријанската револуционерна цел никогаш не го оправдува прибегнувањето кон авторитарни средства.

Лекцијата на Хан Ринер и Мануел Девалдес: избирање на поединецот како мерка на анархистичкиот идеал.

Лекцијата на Ема Голдман: интегрирање на хедонистичкиот пристап во анархизмот.

Лекција на Луј Лекоан: живеење анархичен живот со повикување на вековниот принцип на филозофско живеење, развиен од грчко-римските мислители.

XXXXXXXXXX XXXXX. Комуната го искрвари францускиот анархистички гениј, кој во суштина беше прудонистички. Терористичките напади и бомбите фрлени во рестораните ја дискредитираа либертаријанската кауза дури и кај многу анархисти. Бандата Боно, искривувајќи го идеалот до степен на вооружен грабеж, долго време поврзуваше еден таков прекрасен збор како анархија со мафијашките дејствија на група ситни криминалци. Првата светска војна го разби анархистичкиот сон, укажувајќи на неговата неспособност да го реализира генералниот штрајк. Триумфот на марксизмот го уништи либертаријанскиот гениј со најлошите можни средства. Кои нови вредности беа додадени на теоретскиот *корпус* на анархизмот во дваесеттиот век?

Секако, тука се делата на Даниел Герин и Луј Лекоан, Анри Арвон и Жан Метрон. Но, кои се новите идеи? Кои се оригиналните концепти? Кои се новите алатки? Овие квалитетни луѓе честопати ја испишуваа анархистичката легенда црпејќи од *суштината* на деветнаесеттиот век... И навистина, нивните дела се пред сè историски по природа.

Постулатот на постанархизмот, пак, е дека во овој ист период, надвор од историскиот анархизам - оној застапуван и истакнуван од институциите на ова движење - процветал еден анархистички тек сосема сличен на текот на реката Алфеј, ко-

ја се чини дека се губи во морето, за потоа да се појави недопрена на спротивниот брег.

Од оваа перспектива, треба да се дискутира, на пример, и за генеалогската улога на Џорџ Орвел или Симон Вејл, на Жан Грение или Албер Ками. Но, по нив, во француската мисла се разви извонредна плодна почва на мислители, која подоцна колективно ќе се нарече *Француска теорија*. Секако, имињата кои се појавуваат на следните страници не се директно поврзани со анархизмот, но тие се мислители кои создадоа концепти, идеи и алатки корисни за формирање на постмодерен либертаријански *корпус*. Постанархизмот ја користи токму оваа отскочна даска за да добие импулс, со цел да му даде максимална интелектуална видливост.

3. Надминувања

XXXXXXXXXX XX XXXXXXXXXXXXXXXX. Црпејќи од лекциите од дваесеттиот век богат со историски настани (две светски војни, фашизам, нацизам, сталинизам, Шоа, Хирошима, Гулаг, геноциди, а потоа, по 1989 година, падот на тоталитарните источни блокови, либералната глобализација, глобализираните предизвици, тиранијата на информациската машина, еколошките ризици и така натаму), постанархизмот предлага рефлексија која се потпира на увидите на главно француската мисла и укажува на излез од нихилизмот изразен од релативно неодамнешниот филозофски *корпус*.

Да зборуваме за делото на Мишел Фуко: за крајот на сфаќањето дека власта е сместена само на едно место, Државата, и за археологијата на моќта распространета насекаде; за системот на контрола на телата преку затворот и болницата, но исто така и преку училиштата и касарните; за политичките проблеми поврзани со употребата на концептот на „абнормалност“; за потребата од постхристијанска етика, заснована на грижа за себе и прифаќање на задоволствата; за тоа дека управува-

њето со себеси е подобро од управувањето со другите, и од кое би можеле да се ослободиме; за потребата од специфичен интелектуалец и така натаму.

Да ги разгледаме размислувањата на Пјер Бурдје: за потребата од антилиберална борба; за суштинското градење на колективен интелектуалец способен да ја води оваа борба; за распаѓањето на механизмите на општествената репродукција и политичката тиранија (универзитетот, големите специјализирани училишта, телевизијата, новинарството); за непроменливоста на машката доминација; за обврската синдикалните борби да се издигнат на пошироко европско ниво и така натаму.

Да зборуваме за делата на Жил Делез и Феликс Гатари (чие партнерство често се заборава во корист на првиот): за генијалниот изум (благодарение на Гатари) на микрополитиката, кој многу правилно нè предупредува дека класичниот фашизам е заменет со микрофашизми; за можноста за активирање на микроотпори против оваа нова конфигурација; за потребата од воспоставување мрежа помеѓу овие спротивставени сили; за критиката на една многу лежерната употреба на психоанализата; за концептот на трите екологии и на екосозијата дефинирани во однос на оваа анализа и така натаму.

Да зборуваме за размислувањата на Жан-Франсоа Лиотар: за виталистичката визија за либидалната економија; за крајот на големите објаснувачки наративи на светот и одбивањето а обидите модерноста да се вклопи во мали наративи; за постмодернизмот како итен излез од структурализмот; за етичко-политичката улога на естетските авангарди; за хедонистичкото славење на афективните интензитети; за неговиот немарксистички Маркс и останатите пагански ставови и така натаму.

Да зборуваме и за безбројните публикации на Жак Дерида: не за граматиката и несогласувањето, туку за признатото право на филозофијата; за архитектонската улога на пријател-